

MÜSLÜMANIN YARDIMINA KOŞMAK*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Her türlü dünyevî, uhrevî hayırlara ermenizi Cenâb-ı Hak'tan dilerim... Allah iki cihanda cümlelerinizi bahtiyar eylesin...

“—Bizim ve ülkemizdeki, ülkemizin dışındaki kardeşlerimizin her yönden müşküllerini halleylesin... Dertlerine devâlar ihsan eylesin, muratlarını bahşeylesin... İki cihanda bahtiyar eylesin...” diye temenni ederek, başlamak istiyorum bu günkü sohbetime...

a.Hasta Ziyaret Etmenin Sevabı

Birinci hadis-i şerif, İbn-i Hibban'dan alınmış, Hazret-i Ali Efendimiz RA ve KV tarafından rivayet edilmiş bir hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.118, no:955; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.224, no:2958; Heysemî, *Müsnedü'l-Hâris*, c.I, s.352, no:249; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Marad ve'l-Keffârât*, c.I, s.81, no:82; Hz. Ali RA'dan.

Lafız farkıyla: Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.300, no:969; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.266, no:7464; Bezzâr, *Müsned*, c.III, s.28, no:777; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.173, no: 25128, 25129; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.778, no:1787; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIX, s.142, no:20413.

مَا مِنْ أَمْرٍ مُسْلِمٍ يَعُودُ مُسْلِمًا، إِلَّا ابْتَعَتْ أَهْلَ
سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ يُصَلُّونَ عَلَيْهِ، فِي أَيِّ سَاعَاتِ
النَّهَارِ كَانَ حَتَّى يُمْسِيَ، وَأَيِّ سَاعَاتِ اللَّيْلِ كَانَ
حَتَّى يُصْبِحَ

(حب. عن علي)

RE. 380/4 (*Mâ mini'mriin müslimin yeüdü müslimen, ille'bte- ase'llàhu seb'îne elfe melekin yüsallûne aleyhi, fî eyyi sâati'n- nehâri kâne hattâ yümsiye, ve eyyi sâati'l-leyli kâne hattâ yusbiha*) *Sadaka rasûlu'llàh, fi mâ kâl ev kemâ kâl.*

Bu hadis-i şerif, hasta ziyaret etmek ne kadar sevaplı, faziletli, kârlı, mânevî bakımdan ne kadar iyi bir şey; onu gösteren bir hadis-i şerif... Her zaman söylüyoruz; hastalarımızı unutmayalım, ihmal etmeyelim, gönüllerini hoş edelim! İlaçtan daha fazla sevgi, ilgi hastaya iyi gelir, ona fayda verir. Bir an evvel sağlığına ulaşmasına ilaç kadar, doktor kadar yararlıdır, faydalıdır. Cuma günü hasta ziyaret etmek de özellikle sevap...

Onun için, cuma günü sohbeti dinledikten sonra, tabii cuma namazı kılınacak, Allah kabul eylesin... Allah nice cumalara sağlık afiyetle eriştirsin... Mü'minlerin bayramıdır, her hafta gelen bir bayramdır, çok kıymetli bir gündür cuma günü. Cuma namazı da çok, çok, çok önemli bir namazdır.

Üç cumayı mâzeretsiz kaçıranın kalbi, yâni gönlü mühürlenir, kapatılır.²

مَنْ تَرَكَ الْجُمُعَةَ ثَالِثَ مَرَّاتٍ مُتَوَالِيَاتٍ، مِنْ

غَيْرِ ضَرُورَةٍ، طَبَعَ اهْ عَلَى قَلْبِهِ

(حم.ك.ض. عن أبي قتادة؛ حم.ن.ه.ع.ك.ق.ض. عن جابر)

RE. 412/12 (Men tereke'l-cumuâte selâse merrâtin mütevâliyâtin) “Kim cuma namazını peş peşe, arka arkaya üç defa terk ederse...” Yâni bu cuma kılmamış, hemen onun arkasındaki cuma yine kılmamış, onun arkasındaki cuma yine kılmamış... (Min gayri darûretin) “Zarûret,

²Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.300, no:22611; İmâm Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.I, s.111, no:246. Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.530, no:3811; Ebû Katâde RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.357, no:1126; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.332, no:14599; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.430, no:1081; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.175, no:1856; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.91, no:273; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.247, no:5781; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.102, no:3004; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.516, no:1657; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VII, s.194, no:2689; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.327, no:460; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.III, s.440, no:1115; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.26, no:2786; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.176, no:1857; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.III, s.175, no:1600; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.II, s.176, no:975; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.366, no:917; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.172, no:5356; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VII, s.193, no:2688; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.154, no:5576; Ebü'l-Ca'd ed-Damrî RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.154, no:5579; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.102, no:2712; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.413, no:464; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.1251, no:21136; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.141, no:21729.

mecburiyet, elinde olmayan sebepler, mânîler filân yok iken, eğer üç cumayı terk ederse...” Ne olur? (Tabaa’llàhu alâ kalbihî) “Allah onun kalbini mühürler, kapatır.” Kalbi, gönlü çalışmaz, işlemez hale gelir. Yâni, Allah tarafından kendisine hayırlar gelmemeye başlar, çok kötü duruma düşer.

Gönlü çalışmayan taş gibi bir insan olmak çok kötü bir şey, temenni edilen bir şey değil; Allah göstermesin, Allah etmesin...

Cuma günü yapılacak güzel işleri her zaman sıralıyoruz; gusül abdesti almak, tertemiz yıkanmak, temiz elbiseleri giyinmek, camiye erken gitmek tavsiye edilen bir şey... Kehf Sûresi’ni okumak tavsiye edilen bir şey... Bunlar bir haftalık, on günlük günahların affına sebep olan güzel ibadetler.

Sonra, cuma günü hasta ziyaret etmek çok sevap... Kabir ziyareti çok sevap... Sadaka, hayır vermek cuma gününde, son derece faydeli ve sevap... Bunları yapmak her zaman hatırlatılıyor, karşımıza hadis-i şerifler çıkıyor.

Bu hadis-i şerif de onlardan birisi. Hem de Hazret-i Ali Efendimiz RA’dan rivayet olunmuş. Her zaman söylediğim gibi, ben bunlara ayrıca önem veriyorum; Hazret-i Ali’yi seven kardeşlerimiz de bunları can kulağıyla dinlerler ve uygularlar diye seviniyorum, bunlar karşıma geldiği zaman.

Şimdi mânâsını kelime kelime okuyarak daha açıklayayım:

(*Mâ mini'mriin müslimin*) “Hiç bir müslüman kul yoktur ki, (*yeüdü müslimen*) bir müslüman kulu ziyaret etsin de, (*ille'btease'llàhu*) Allah vazifelendirmesin, göndermesin, (*seb'îne elfe melekin*) yetmiş bin melek göndermesin. Mümkün değil, gönderecek muhakkak...

(*Yusallûne aleyhi*) Bu melekler, ona dua eder. (*Fî eyyi sâati'n- nehâri kân, hattâ yümsiye*) Günün hangi saatinde ziyaret etmişse, akşamlayıncaya kadar bu melekler ona dua eder; (*ve eyyi sâati'l-leyli kâne hattâ yusbiha*) gece ziyaret etmişse, gecenin hangi saatinde ziyaret etmişse, sabah oluncaya kadar bu melekler ona dua eder dururlar. Yâni, bu hastayı ziyaret eden kişiye, yetmiş bin melek dua eder durur.”

Mâ olumsuzluk edatı, *illâ* ile cümle olumlu oluyor daha dikkat çekici oluyor: “Hiç bir müslüman kul yoktur ki, bir müslüman hasta kardeşini ziyaret etsin, böyle olmasın, mümkün değil; ille böyle olur.” mânâsına. *İlle*'yi dikkat ederseniz zâten biz Arapça'dan almışız, kuvvetlendirmek için kullanıyoruz. Yâni bir müslüman kul, bir müslüman kulu ziyaret eder; ille Allah yetmiş bin melek vazifelendirir. Ona şöyle şöyle dua eder melekler... Ötekiler de meleklerin sıfatları, meleklerin hallerini anlatan cümlecikler.

Imruun Arapça bir kelime, kişi demek. Müennesi *imreetün*, bu da kadın demek. Bu *imruun* kelimesi ilginç bir kelime... Arapça'da cümledeki yerine göre, kelimelerin son harekesi üstün, esre, ötre oluyor. Bu, sondan önceki harfi de değişen bir kelime; eğer ötre olacaksa sonu *imruun* oluyor. Eğer üstün olacaksa *imreen* oluyor. *Re* de son harekeye uyum sağlıyor. Esre olacaksa *imriin* oluyor. Başındaki *elif* de geçilen *elif*.

“—*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*” derken, “*bi-ismi'llâhi*” demiyoruz da “*bi'smi'llâhi*” diyoruz; ismin i'sini geçiyoruz, yâni elifini geçiyoruz. Bu da geçilen bir kelime, o bakımdan ilginç bir kelime.

Biraz da Arapça izahâtı oldu bunlar, açıklaması oldu ama, (*Mâ mini'mriin müslimin*) okunacak. Doğru, fasih okunuşu böyle.

(*Mâ mini'mriin müslimin yeüdü müslimen*) “Bir müslüman, hasta arkadaşını ziyaret eden hiç bir müslüman kul yoktur ki, (*ille'bte-ase'llâhu seb'îne elfe melekin*) ille de Allah muhakkak ba'seder, ona yetmiş bin melek gönderir.”

lbtease, *bease*'den, iftial bâbına naklolmuş bir şekli *bease*'nin. *Bease*, vazifeli olarak göndermek demek. Meselâ, Peygamber Efendimiz'in gönderilmesi, *bi'setü'n-nebî* diye adlandırılıyor. Hasta ziyaret eden müslümana Allah, yetmiş bin melek gönderir.

Bu yetmiş bin melek nasıl? (*Yusallûne aleyhi*)
“Ona, yâni bu hasta ziyaret eden müslümana
dua eden yetmiş bin melek... (*Fî eyyi sâati'n-
nehâri kân, hattâ yümsiye*) Gündüzün hangi
saatinde o hasta kardeşini ziyaret etmişse,
bu yetmiş bin meleği Allah ona gönderir,
vazifelendirir; akşama kadar bu ziyaret etmiş
olan kimseye o melekler dua eder.” Ne güzel
yetmiş bin meleğin duasını kazanmak... Yetmiş
bin melek etrafında akşama kadar dua ediyor.

Gece ziyaret etmişse, gerçi şimdi hastaneler
gece ziyaret edilmiyor ya... Hastalar da her
zaman hastanede olmuyor, bazen evinde hasta
oluyor. Meselâ, adam işinden döndükten sonra
namazını, yatsıyı kıldı, hasta arkadaşını evine
ziyarete gitti;

“—Nasılsınız? Geçmiş olsun! Durum nasıl,
iyileşiyor musunuz?

Bir hizmet var mı?..” diye sordu.

O ziyaretinden dolayı, yetmiş bin melek sabaha
kadar ona dua eder.

Demek ki, hastalara karşı dinimiz bize bazı
görevler tavsiye buyuruyor. Peygamber SAS
Efendimiz tavsiye buyuruyor. Hastaları ziyaret
etmek, İslâm'da dini vazifeler arasında önemli,
sevaplı, kıymetli, kaçırılmayacak bir iş.

Onun için, artık cuma günleri de olur, cuma günü
insanın işi olursa, cumartesi olur, pazar olur,
haftanın herhangi bir günü olur... Ama cuma

günü özellikle hasta ziyareti, kabir ziyareti, cuma namazı kılmak, sadaka vermek, cenaze namazı kılmak, cenaze teşyî etmek; bu işleri yapana çok cennet vaat edildiğine dair hadis-i şerifler de var.

Düşünün, hastalardan kimler varsa onları ziyaret etmeye niyet edin, gayret edin, ziyaret edin; Allah-u Teâlâ Hazretleri hem sizi mükâfatlandırıyor, hem de onu mükâfatlandırıyor.

Biliyorsunuz, hasta dua etti mi ziyaret edene, hastanın duası da makbuldür. Hasta önemli bir kişi... Hastanın mükâfatları çoktur. Evet Allah onu hasta ediyor, bir elem veriyor, üzücü bir durum var ortada ama, mükâfatı da çok... O bir imtihan.

İslâm'da imtihanlar oluyor insan, biliyoruz, hayat bir imtihandır. Hastaya da imtihan olarak, öyle kendisine sağlığına aykırı bir durum gelmiş. Tabii üzücü bir durum ama, o üzücü durumun karşısında, “Bu Allah’tan geldi.” diye sabredince, mükâfatı da çok oluyor.

Hastanın bir özelliği de, duasının makbul olmasıdır. Duası müstecâbdır, makbuldür. Binâen aleyh, insan hastayı ziyaret etmeli, kendisine de dua ettirmeli, yâni “Allah razı olsun!” de-dirtmeli!.. Siyasetini ona göre ayarlamalı, hediye vermeli hastaya; işte artık çiçek olur, yiyecek olur, içecek olur:

“—Kendi elimle şunu yaptım, buyurun afiyet olsun, yeyin!.. Kendi elimle şu meyvaların suyunu sıktım, canınız çeker; buyurun için!..” neyse...

Böyle duasını almaya çalışalım, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!..

b.Musîbete Uğrayan Kimse

İkinci hadis-i şerif. Bu akşam okumayı düşündüğüm hadis-i şeriflerden ikincisi, Dâra Kutnî'de, İbn-i Asâkir'de kaydedilmiş. Zührî'den mürsel olarak geliyor. Peygamber SAS'in şöyle buyurduğu rivayet olunmuş:³

مَا مِنْ امْرِئٍ مُسْلِمٍ تُصِيبُهُ مُصِيبَةٌ تُحْزِنُهُ، فَيُرْجَعُ
عُ، إِلَّا قَالَ أَهْلُ عَزٍّ وَجَلٍّ لِمَالِكِيهِ: أَوْجَعْتُ
قَلْبَ عَبْدِي، فَصَبِرَ وَاحْتَسَبَ، اجْعَلُوا ثَوَابَهُ مِنْهَا
الْجَنَّةَ؛ وَمَا ذَكَرَ مُصِيبَتَهُ فَرَجَّعَ، إِلَّا جَدَّدَ
أَهْلُ أَجْرَهَا

(قط. فى الأفراد، كر. عن الزهري مرسل)

RE. 380/6 (*Mâ mini'mriin müslimin tusîbühû müsîbeten tuhzinühû feyürecciu, illâ kàle'llàhu azze ve celle li-melâiketihî: Evca'tü kalbe abdî fesabera va'htesebe, ic'alû sevâbehû minhe'l-cenneh. Ve mâ zekera musîbetehû feraccea illâ ceddeda'llàhu ecrehâ.*) *Sadaka rasûlu'llàh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

³ İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVIII, s.264; Zührî Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.540, no:6647; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIX, s.140, no:20410.

Bu da yine dikkat etmemiz gereken bir şeyi bize öğretiyor:

(*Mâ mini'mriin müslimin*) “Hiç bir müslüman kuldun birisi yoktur ki, (*tusîbühû müsîbetün*) ona bir musibet isabet etmiş olsun... Nasıl bir musibet? (*Tuhzinühû*) Onu mahzun eden, hüzne gark eden, üzen, elem veren bir musibet kendisine isabet etsin de; (*feyürecciu*) o da, “*Innâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciùn*” desin. Öyle dedi mi musibete uğrayan bir kul; (*illâ kâlè'llâhu azze ve celle*) Aziz ve celîl olan, son derece izzet ve celâl sahibi olan Allah-u Teâlâ Hazretleri muhakkak şöyle buyurur; (*li-melâiketihî*) meleklerine emreder, buyurur ki...”

Zaten buyurmak da, Türkçe emretmek demek Türkçe'si buyurmak, Arapça'sı emretmek. Farsça'sı *fermûden*... İşte *ferman* da oradan geliyor, buyruk mânâsına. “Meleklerine der ki Allah-u Teâlâ Hazretleri: (*Evca'tü kalbe abdî*) Ben kulumun gönlünü acıya gark ettim, üzdüm. Kalbi, gönlü bu musibetten dolayı çok mahzun oldu, acı çekti. (*Fesabera*) O da sabretti.”

Biliyorsunuz musibetler, hayattaki insanın başına gelen olaylar, Allah'ın takdiriyle oluyor. Hayatın cilvesi, kaderin cilvesi diyoruz. Daha doğrusu kaderin, imtihanın bir şekli bu... Cenâb-ı Hak bizi dünyada imtihan ediyor. İşte o imtihanın bir sorusu bu.

Tabii insanoğulları dünyada ya iyi olaylarla karşılaşır; bu Allah'ın bir nimetidir, şükretsiner!.. Ya da kötü olaylarla, musibetlerle, hastalıklarla, elemelerle, kederlerle, üzücü şeylerle karşılaşır; bu da Allah'ın bir imtihanıdır, buna da sabretsinler!.. Şükrederse sevap kazanır, sabrederse sevap kazanır. Müslüman öyle de yapsa, böyle de yapsa, iyi davrandığı zaman her durumda sevap kazanıyor.

Şimdi, (*tuhzinühû*) “Hüzün veriyor, bu musibet üzüyor.” Onun için, Allah-u Teâlâ Hazretleri diyor ki: “Kalbini acı doldurdum, (*fesabera*) o sabretti, (*va'htesebe*) sevabını Allah'tan bekledi, öyle hesap etti. ‘Ben sabredeyim, Cenâb-ı Mevlâm bu musibete karşılık bana sabır verir.’ dedi.”

Va'htesebe, *iẖtisab*'dan geliyor. Ne demek?.. Sevabını Allah verir diye hesap etmek, tahsis etmek, ummak, beklemek demek. Bir de, (*Hasbûna'llâhu ve ni'me'l-vekîl*) sözünü söylemeye de *iẖtisab* derler. “Allah bana yeter, ben ona tevekkül ettim, o ne iyi vekildir.” mânâsına gelen bir söz bu. *Hasbûna'llâh* sözü de, çok sevap kazandıran güzel sözlerden birisi.

Güzel sözlerden bazılarını sayalım:

اَلْاِلٰهَةُ اِلَّا هُوَ

1. (*Lâ ilâhe illa'llâh*) “Allah'tan başka mâbud, ilâh, tanrı yoktur; sadece o vardır.” Ötekilerin hepsi bâtıldır, boştur, yalandır, yanıltır, sapıktır, Allah'ın sevmediği şeylerdir.

Sonra:

أَهْلُ أَكْبَر

2. (*Allàhu ekber*) “Allah her şeyden büyüktür, en büyük Allah’tır.”

Bu en büyük sözünü, şarkıcılar için, sporcular için, şampiyonlar için, filanclar için çok kullanıyorlar. “En büyük falanca, en büyük filanca...” Artık, yeni yeni âdetler çıkıyor halkımız arasında. Tabii dikkat etmek lâzım! En büyük Allah’tır, *Allàhu ekber*.

Sonra:

سُبْحَانَ اه

3. (*Sübhàna’llàh*) “Her türlü noksandan Cenâb-ı Hak münezzehtir, her türlü kemâlâtın sahibidir. Her türlü kemâl sıfatıyla muttasıftır. Her şeyi mükemmeldir. Her şeyi en güzeldir. Şaşılacak, hayran olunacak kadar her şeyi güzel!” demektir.

Sonra:

الْحَمْدُ ه

4. (*El-hamdü li’llàh*) “Hamd ü senâlar, yâni övgüler Allah’a olsun, çok şükür Allah’a...” Bu nimet karşısında da olur, nimet olmadan da olur. Çünkü nimet gönderse de, göndermese de, Cenâb-ı Hak övgülere en lâyıktır. Bütün övgüler zaten ona gider. Neyi övsek, o övgü onu yaratan Allah’a gider. Şu gölün rengi ne

güzel; Cenâb-ı Hak yarattı... Şu gülün kokusu ne güzel; Cenâb-ı Hak yarattı... Şu manzara ne güzel; Cenâb-ı Hak yarattı... Şu çocuk ne akıllı; Cenâb-ı Hak yarattı... Şu elma ne tatlı; Cenâb-ı Hak yarattı... Bütün övgüler Allah'a gider.

5. İşte bunlar gibi güzel sözlerden birisi de, Peygamber Efendimiz'e salât ü selâm getirmektir. Cuma günü salât ü selâm getirmek de çok sevap... Onu da Hocamız (Rh.A) bana tavsiye buyurmuştu:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

(*Allâhümme salli alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sellem*) “Bu salât ü selâmı, cuma günü bin defa söyle!” diye söylemişti. Salât ü selâm da güzel bir sözdür.

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ (آل عمران: ١٧٣)

6. (*Hasbüna'llâhu ve ni'me'l-vekîl*) “Allah bize yeter, biz ona tevekkül etmişiz; o ne iyi vekildir.” (Âl-i İmran, 3/173) demek de güzel bir sözdür.

O ne demek?.. “Allah bana yeter. Ben Allah'a dayandım mı, güvendim mi, dünyanın orduları gelse, süper güçleri gelse, Allah beni korur, bir zarar veremezler. Onlar mahvolur; ben, acizliğimle, hiçliğimle, bîçareliğimle kurtulurum. Allah bana yeter, ona tevekkül ettim, o ne iyi vekildir.” demek.

Güzel sözlerden birisi de nedir:

إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ (البقرة: ١٥٢)

7. (*Innâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciùn.*) “Biz Allah’ın yaratıklarıyız, kullarıyız. Bizi yaratan o, rızkımızı veren o... İmtihan eden o, mukadderatımızı yazan, dâim buyuran o... Biz onun kuluyuz, elbette nasıl isterse öyle yapacak. Biz ona rücu edeceğiz, döneceğiz. Varacağımız yer Cenâb-ı Hakk’ın dergâh-ı izzeti... Ona varacağız, en sonunda ona kavuşacağız.” (Bakara, 2/156) mânasına, bu da güzel bir söz.

Musibetler karşısında mü’min böyle söyler, Ayet-i kerimede de böyle tavsiye ediliyor:

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ

رَاجِعُونَ

(البقرة: ١٥٢)

(*Ellezîne izâ esâbethüm musîbetün kâlû innâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciùn.*) [Onlar kendilerine bir belâ geldiği zaman, ‘Biz Allah’ın kullarıyız ve biz ona döneceğiz’ derler.] (Bakara, 2/156) diye ayetten size bir tavsiye.

Binâen aleyh, bu güzel söz de kıymetli sevaplı sözlerden biri. Bunu söylemeye *terci*’ derler, sonu ayın ile; *rücu*’ kelimesinden geliyor.

Musîbet karşısında kul, (*Innâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciùn*) deyince, Allah-u Teâlâ Hazretleri de buyurur ki:

“—Kulumun ben kalbini acı doldurdum, üzecek bir şeyle karşılaştırdım. O da sabretti sevabını benden bekledi. (*İc’alû sevâbehû minhe’l-cenneh*) Onun sevabını, bu musibetten dolayı, mukabilinde alacağı sevabı cennet yapın! O kul cennete girsin!”

(*Ve mâ zekera musîbetehû*) Bu olaylar geçti, hastalık bitti, musibet gitti, kul huzura erdi, rahata erdi, güzel günler geldi. O zaman arada hatırlıyor:

“—Bir zamanlar neler çekmiştim, şöyle şöyle olmuştu da, şu olaylar başıma gelmişti de... El-hamdü lillâh, şimdi onlar ne kadar geride kaldı, kurtulduk. *Innâ li’llâhi ve innâ ileyhi râciùn.*” diyor.

“Böyle musibetleri hatırlayıp da tekrar bu sözü söyledi mi; (*illâ ceddeda’llâhu ecrehâ.*) Allah ona, (*Innâ li’llâhi ve innâ ileyhi râciùn*) demesinin sevabını yeniden verir.” Çünkü sözü yeniden söyledi, Allah da sevabını yeniler.

Bu sözü öğrenin, söyleyin! Ama en güzeli, anlamını bilerek, Cenab-ı Hakk’ı sevmenin ve onun kaderine razı olmanın ne kadar derin olduğunu düşünerek söylemek. Kadere razı olma makamı, rıza makamıdır. Tasavvufta rıza makamı en yüksek makamlardandır. Cenâb-ı Mevlâ ne eylerse razı olmak, neylerse güzel eyler demek.

İşte onun mânâsını bilerek bu kelimeyi yazın, bilmeyenler öğrensin! Bunun âyetle, hadisle tavsiye edilmiş olduğunu, bu hadis-i şerifte görmüş oldular. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin böyle sabreden, musibeti tahammülle, sabırla, Allah'a sevgisi, bağlılığı eksilmeden azalmadan geçiştirebilen, yâni kazanan kullara cenneti vereceğini, hadis-i şeriften öğrenmiş oluyoruz.

Tabii, dünya hayatında hepimizin başına acı şeyler de gelir. Ölçecek olursak, umumiyetle hayatımız, günlerimiz, saatlerimiz, zamanımızın büyük çoğunluğu nimetlerle geçiyor. Nefes almamız nimettir, ağrısız sızısız olmamız nimettir, karnımızın tok, sırtımızın pek olması nimettir vs... Dünyada bir sürü elem çeken insan var, ben öyle değilim el-hamdü lillâh... Tabii, bu bir nimet... Tabii umumiyetle nimetle geçer.

Fakat arada bir böyle nimet yerine musibet olursa, insanlar hemen feryad u figana başlayıp, isyana geçerlerse, ileri geri konuşup, tahammülsüzlük ederlerse, edepsizlik etmeye başlarsa çok ayıp olur. O kadar nimetler varken, yerken hiçbir şey demiyorsunuz. Azıcık bir imtihan oldu, birazcık şu geldi, hemen altüst oldun, kaybettin. Öyle olmamalı!..

Müslüman sabırlı olmalı, mütehammil olmalı. Musîbetin karşısında, "*Innâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciùn*" demeli! Mânâsını da bilerek anlayarak, severek böyle yapmalı! Bu en güzel ilaçlardan birisi...

Şimdi ben dikkat ediyorum, burada kardeşlerimize tavsiye ediyoruz, teşvik ediyoruz:

“—Aman sabah namazına gelin! Çoluk çocuğunuz da gelsin!” filan diyoruz.

Çoluk çocukları geliyorlar, ama uykulu... Sabahın erken saatinde uykuyu bölüp geliyorlar, gözleri baygın... Namaz bittikten sonra, biz biraz da konuşacağız filan derken, onlar kenarda gözlerini kapatıyorlar. Ama yine ben, “Getirmeye devam edin!” diye teşvik ediyorum.

Bir de çocuklarınıza sabrı öğretin, alıştıırın!

“—Bakın çocuklar, bu uykusuzluk ama sabredeceksiniz, bunun sevabı var, sabrı öğrenin!” deyin!

Sabrın bir çeşidi de bu işte uykusuzluğa tahammül, uykuyu bölebilmek, camiye gelebilmek.

Kimisi yapamıyor bunu, sıcacık yatağından ayrılamıyor; sevapları kaçırıyor. Yapan, sevapları kazanıyor. Hayatta böyle birtakım fedakârlıkları yapmayı, bir takım nefsin istemediği şeyleri, istemese de iyi şeyleri yapmayı öğrenmemiz lâzım! Bu da sabrı öğrenmekle mümkün olur. Onun için, çoluk çocuğumuza tatlılıkla sabrı öğretmeliyiz.

Biz camide şimdi, çocuklar namaz kıldıktan sonra açıyoruz torbayı, getirdiğimiz şeyleri... Onların hoşuna giden çikolatalardan, şekerlerden, saplı şekerlerden dağıtıyoruz. Ağızlarına alıp, sapından tutup, onu yemeyi çok seviyorlar.

Şimdi bazen bakıyorum, bizim camide, çocukların sayısı büyüklerden fazla... Onlar üçte iki ile gitmişler, severek geliyorlar. Bir de uslu uslu namaz kılıyorlar.

Çocuklar umumiyetle güler, sağına soluna bakar. Onları da, “Böyle yapılmaz!” diye öğretiyoruz, dinliyorlar. Tatlılıkla yâni, kızarak, döğerek, korkutarak, tehdit ederek değil de, sevdirek, isteterek...

İstetmek için de tabii, biraz fedâkârlık yapmak lâzım. Siyaset kullanmak lâzım! Çocuğu terbiye siyaseti... Çocuğu isyan ettirmeden, Allah’ın emirlerini yapacak hâle getirme siyaseti, eğitim siyaseti... Bunları babaların annelerin, öğrenmesi ve yapması lâzım!..

c.Müslümanın Yardımına Koşmak

Üçüncü hadis-i şerif. Bu sonuncu hadis-i şerif Ahmed ibn-i Hanbel, Beyhakî, Taberânî, Ebû Dâvud, Buhârî’nin Tarihinde ve İbn-i Ebi’d-Dünyâ’nın eserinde Câbir RA’dan rivayet edilmiş. Kaynaklar çok. Zâten Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Dâvud ve Buhârî, sözleri çok kıymetli olan, değerlendirmeleri çok önemli olan hadis alimleri... Kitaplarına aldılar mı, aldıkları rivayet kuvvet kazanıyor. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:⁴

⁴ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.687, no:4884; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.30, no:16415; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.V, s.105, no:4735; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VIII, s.282, no:8642; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VI, s.110, no:7632; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VIII, s.167, no:16459; İbn-i Ebi’d-Dünyâ, *Gıybet*, c.I, s.99, no:106; İbn-i Ebi’d-Dünyâ, *Samt*, c.I, s.148, no:241; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.243, no:696; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.I, s.347, no:1094; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.VI, s.331; Ebû Talha ibn-i Sehl el-Ensârî ve Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Kısmen: Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.VIII, s.189; Ebû Talha ibn-i Sehl el- Ensârî ve Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Mecmaü’z-Zevâid, c.VII, s.527, no:12138; *Kenzü’l-Ummâl*, c.III, s.749, no:7224; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.XIX, s.141, no:20411.

مَا مِنْ امْرِيٍّ يَخْذُلُ امْرَأًا مُسْلِمًا فِي مَوْطِنٍ
يُنْتَقِصُ فِيهِ مِنْ عَرَضِهِ، وَيُنْتَهِكُ فِيهِ مِنْ
حُرْمَتِهِ، إِلَّا خَذَلَهُ أَهْلُ فِي مَوْطِنٍ يُحِبُّ فِيهِ
نُصْرَتَهُ؛ وَمَا مِنْ أَحَدٍ يَنْصُرُ مُسْلِمًا فِي مَوْطِنٍ،
يُنْتَقِصُ فِيهِ مِنْ عَرَضِهِ، وَيُنْتَهِكُ فِيهِ مِنْ
حُرْمَتِهِ، إِلَّا نَصَرَهُ أَهْلُ فِي مَوْطِنٍ يُحِبُّ فِيهِ
نُصْرَتَهُ

حم. د. طب. ق. ض. خ. في تاريخه، وابن أبي الدنيا في الغيبة عن جابر وأبي طلحة

RE 380/7 (*Mâ mini'mriin yahzülü'mreen müsli-
men fî mevtının, yüntakasu fîhi min ırdıhî, ve
yüntehekü fîhi min hurmetihî, illâ hazelehu'l-
lâhu fî mevtının yuhibbu fîhi nusratehû; ve mâ
min ehadin yensuru müslimen fî mevtının, yün-
takasu fîhi min ırdıhî, ve yüntehekü fîhi min
hurmetihî, illâ nasarahu'llâhu fî mevtının yu-
hibbu fîhi nusratehû.*)

Ben Arapça metinlerini de okuyorum ve din kitaplarımızda da bir hadis, bir ayet okunduğu zaman, Arapça'sının da konulmasını dâimâ temennî ediyorum. Sadece meal verenlere rica ederim ki, kitap yazarlar, müellif kardeşlerimiz, yazar kardeşlerimiz, aslını koysunlar! Çünkü onun tercümesi belki hatalı olabilir. Akıl akıldan üstündür, bilgi bilgiden üstündür, alim alimden üstündür. Aslını gösterirse;

“—Kaynağı budur, ben bunu böyle tercüme ettim.” demiş olur. Bir başkası da;

“—Hâ bak, şu kelimeyi yanlış anlamış, yanlış tercüme etmiş. O öyle değil, bu kelimenin aslı budur.” diyebilir.

O bakımdan vaazımda Arapça kelimeleri okuyorum, hem de mübarek Peygamber Efendimiz’in ağzından çıkmış olan kelimeleri tekrar etmiş oluyoruz. Biraz da Arapça bilgileri filân veriyoruz. Keşke, ileride inşaallah, tatlı bir şekilde, yormadan, üzmeden, kolayca herkes anlayacak şekilde, ayetlerden hadislerden örnekler vererek, Arapça’ya mahsus dersler de yaparız.

Böyle okumamız iyi oluyor bence, tabii sevaplı da oluyor. Aslını göstermek bakımından da güzel ve sağlam oluyor. Şimdi metnini okuduk. Tabii, Arapça bilenler dinlerken anladı. Bilmeyenlere şimdi açıklayalım; bilenler de kaçırdıkları yerleri tekrar hatırlamış olurlar:

(*Mâ mini’MRIIN*) “Hiç bir kişi yoktur ki, (*yahzülü’mreen müslimen*) bir müslüman kardeşi yardımsız bırakıyor.” *Hazele-yahzülü*; yardım edilecek yerde, bir kimseye yardım etmemek; ortada cascavlak, yardımsız bırakıvermek mânâsına bir fiil Arapça’da...

“Hiç bir kişi yoktur ki, bir müslümanı yardımsız bırakıyor. Nerede?.. (*Fî mevtının*) Öyle bir yerde ki, (*yüntakasu fîhi min ırdıhî*) onun haysiyetinden, şerefinden bir şeyler alınıp

azaltılmağa çalışılıyor. Yâni haysiyetine, onuruna, ırzına, şerefine sataşma oluyor. Orada yardımsız bırakıyor müslümanı. (*Ve yüntehekü fîhi min hurmetihî*) Kendisine hürmet edilmesi gerektiği halde, hürmeti ihlâl ediliyor, hürmeti pâyimâl ediliyor, ayaklar altına alınıyor... Burada, böyle bir durumda ona yardım etmiyor.

Böyle yardım etmeyen hiçbir müslüman kişi yoktur ki, (*illâ hazelehu'llâh*) Allah da onu yardımsız bırakır. Nerede?.. (*Fî mevtının yuhibbu fîhi nusratehû*) Allah'ın yardımını çok istediği, beklediği, yalvarıp yakardığı bir zamanda, Allah da onu yardımsız bırakır." Ceza olarak... Neyin cezası?.. Bir müslümanın ırzına, hürmetine, haysiyetine, şerefine tecavüz olduğu, taş atıldığı, sataşıldığı zaman, o ona yardım etmedi diye. Bu sataşma sözle de olur, fiilen de olur.

Müslüman müslümana yardım edecek, yardımsız bırakmayacak. Müslüman müslümanın kardeşidir, (*lâ yahzülühû*) onu yardımsız bırakmaz; her zaman yardımına koşar. İslâm terbiyesi bu... Kardeşinin yardımına koşacak.

Demek ki, Allah da ona, Allah'ın yardımını candan istediği, temenni ettiği, dua edip durduğu, sıkıştığı zamanda yardım etmez. Neden?..

“—Sen kardeşine yardım edilecek yerde, yardım etmedin!” diye.

(*Ve mâ min ehadin*) “Hiç bir kişi de yoktur ki, (*yensuru müslimen*) bir müslümana yardım ediyor; (*fî mevtının*) bir yerde, bir zamanda ki, (*yüntakasu fîhi min ırdıhî ve yuntehekü fîhi min*

hurmetihî) haysiyetinden bir şeyler koparılıp alınmak, şerefi azaltılmak istenen yerde; hürmeti, saygınlığı ihlâl edilip, tahrib edilmek istendiği yerde ona yardım ediyor. (*İllâ nasarahu’llàhu*) Allah da o kimseye muhakkak yardım eder. (*Fî mevtının*) Öyle bir yerde ve zamanda ki, (*yuhıbbu fîhi nusratehû.*) Allah’ın nusretini candan temenni edip, istediği bir yerde Allah ona mutlaka yardım eder.”

Mükâfat olarak. Neden?.. O bir zaman bir müslüman kardeşinin imdadına yetişmiş, onu korumuştur. Bu gıyabında da olabilir... Gıyâbında korumak nasıl olur?.. Senin bulunduğun yerde birisine sayıp dökerler, söğüp sayarlar, kötülerler. Sen de dersin ki:

“—Hayır, o iyi insandır, böyle yapmayın, susun bakayım; gıybet oluyor, günah oluyor!”

Bu gıyabında korumak...

Yahut, fiilî bir durumda adama saldırmışlardır. O saldırı sırasında onun yanında yer alırsın, savunursun, korursun...

Hani bizim millî terbiyemizde dedelerimiz ne yaparlarmış?.. Zayıfa yardım ederlermiş, mazluma yardım ederlermiş. *Rahmetu’llâhi*

aleyhim ecmaîn, nur içinde yatsınlar, Allah hepsinden razı olsun... Çok güzel adetleri varmış. O adetlerin de kökeni –görüyorsunuz, hadisleri okudukça siz de anlıyorsunuz, benim anladığım gibi– İslâm’dan geliyor.

Bizim millî örfümüz, adetimiz diye öğündüğümüz misafirperverliğimiz, fakir bile olsak temizliğimiz, abamızda kırk tane yama olsa bile tertemiz oluşumuz; komşuya yardım etmemiz, ikram etmemiz, yolcuyla misafir etmemiz; hepsi sayılamayacak kadar güzel millî hasletlerimiz hep İslâm’dan geliyor. Bunlar bizim millî hasletlerimiz diyoruz.

Başka milletlerde bakıyoruz, böyle bir şey yok... Babası evine çağırıyor, yemek yediriyor, faturayı karşısına koyuyor:

“–Öde bakalım parasını!..” diyor...

Veyahut çocuk kalkıyor, evden gidiyor, babasını, anasını saymıyor... Veyahut babasına anasına bakmıyor... Veyahut anne baba çocuğuna bakmıyor... Bunlar tabii, başka milletlerin terbiyeleri; Alman terbiyesi, İngiliz terbiyesi, İtalyan, İspanyol...

neyse. Ama bizim millî terbiyemiz çok güzel, beğeniliyor, herkes beğeniyor. Tarihte de öğülmüş; bizi tanıyan seyyahlar, ülkemize gelen yabancı gezginler, hepsi methetmişler.

Bunlar nereden geliyor?.. Dedelerimiz VII’nci, VIII’inci Asır’da müslüman olmağa başlamış;

IX'uncu, X'ncu Asır'da kitle halinde, yüz binlerce çadırlar halinde müslüman olmuşlar. Hem de İslâm'a girdikten sonra, İslâm'ı en iyi şekilde öğrenmek için kollarını sıvamışlar, paçalarını sıvamışlar, dini güzel öğrenme alemine bir dalmışlar ki, en büyük alim olmuşlar. İşte buyurun İmam Buhârî... Buhârâ Özbekistan'da... İmam Müslim, Nişâpur'dan... İmam Serahsî, yine Özbekistan'dan... Zemahşerî, şimdiki Türkmenistan'dan... Hep bizim diyarlardan, dedelerimizin diyarından.

Neden?.. İslâm'ı çok güzel öğrenmişler, çok güzel uygulamışlar. Tabii anne baba neyi yaparsa, çocuklar da öyle yetişir. Çocuklar da müslüman yetişmiş, tertemiz, alını açık, pırıl pırıl cihanın parmak ısırıldığı, hayran kaldığı, alkış tuttuğu bir millet olmuş. Neden?.. İslâm'la... İslâm güzel terbiye etmiş.

Muhterem kardeşlerim! Çok geziyorum. Ben geziyorum da, siz de durduğunuz yerden dünyayı görmüyor musunuz?.. Dünya milletlerinin davranışlarını televizyonlardan görüyorsunuz, duyuyorsunuz, gazetelerden okuyorsunuz. İşte Sırplar, işte Romenler, işte Bulgarlar, işte İranlılar, işte Ruslar, işte İngilizler, işte Almanlar... vs. Artık dünya haber alma bakımından biraz küçüldü. Herkes her yerden haber alıyor, davranışlarını görüyor, nasıl davrandıklarına bakıyor, millî terbiyelerine bakıyor; görüyoruz. Yâni nice hunhar, nice gaddar, nice zalim, nice hain, nice kalleş, nice döneke, nice nâmert insanlar var... Ayıplıyoruz, "Bu ne biçim şey?" diyoruz.

Bizim millî terbiyemiz dolayısıyla aklımıza sığmıyor, vicdanımıza sığmıyor; ama yapıyorlar.

Neden?.. Onların millî terbiyelerinde İslâm yok da onun için. Hattâ İslâm'a komşu olan yerlerde güzel adetler oluyor, İslâm'dan uzak yerlerde onlar hiç görülüyor.

“—Hocam, ben Güney Amerika'ya gittim, orada da iyi insanlar var!.. Kuzey Amerika'ya, Kanada'ya gittim, orada da iyi insanlar var!..”

Tabii, müslümanlığın, hristiyanlığın, yahudiliğin kökeni aynı... Cenâb-ı Hak peygamber gönderiyor, insanlara güzel şeyleri emrediyor, öğretiyor. Mûsâ AS öğretmiş, İsâ AS öğretmiş, İbrâhim AS öğretmiş, Nuh AS öğretmiş, diğer peygamberler öğretmiş. Peygamberler Allah'ın razı olduğu güzel huyları milletlerine, vazifeli olarak gönderildikleri ümmetlere de öğretmişler. Onların öğrettiklerinden, tarihte bozulmamış yıpranmamış olarak kalabilenler olduğu için, Allah'ın rızasına uygun bir davranışı onlarda da görebiliyoruz.

Onu da incelerseniz, bakıyorsunuz ki, yine bir peygamberin terbiyesi... Yine kaynak ilâhî kaynak, Cenâb-ı Hakk'ın emri olmuş oluyor. Ama görüyoruz ki İslâm olmayan yerde tam mânâsıyla merhamet, insaf, sevgi vs. olamıyor. İşte dünya üzerinde görüyoruz. İnsanların maddiyat için harpler çıkardıklarını, sırf maddeci bir zihniyetle, “Para... Para... Para...” diye, para için her şeyi yaptıklarını görüyoruz.

Biz ahirete inanmış insanlar olarak öyle değiliz. Daha derin, daha engin, daha zarif, daha güzel, daha olgun davranışlar içindeyiz. Bu da İslâm'dan geliyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi müslüman olarak yaşatsın, İslâm'daki kemâlâtımızı arttırsın, insân-ı kâmil olmayı nasîb eylesin... En güzel ahlâka sahip eylesin...

Nasıl Yunus Emre'mizi cümle cihan şimdi okuyor ve beğeniyorsa; nasıl Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî Efendimiz'i herkes beğeniyorsa... Bunların ismini çok veriyorum; çünkü hakîkaten Avrupa, Amerika hepsi biliyor. Yunus Yılı ilan ediyorlar, Mevlânâ için uluslararası toplantılar oluyor.

Ben Avrupa'da müslüman olmuş çok Avrupalı gördüm, Mevlevî Tarikatı'na girmiş; Mesnevî okuyorlar, Mevlevî kıyafetiyle geziyorlar. Zikirler yapıyorlar. Almanya'da çok gördüm.

İşte öyle cihanın sevdiği insanlar... Tabii, başta Allah'ın sevdiği insan olmak önemli... Allah'ın sevdiği kul olunca, Allah sevdi mi, kullarına da sevdireyor. Veyahut Allah'ın sevdiği hallere bürünen insanı başkaları da ister istemez seviyorlar, hayran kalıyorlar.

Cenâb-ı Hak bizi sevdiği kul eylesin... Sevdiği işleri yapanlardan eylesin... Huzuruna yüzü açık, alını ak, tertemiz, sevdiği kulu olarak varalım...

Rabbimiz bizi lütfuyla, keremiyle cennetine dâhil eylesin, cemâliyle müşerref eylesin... Hem dünyada, hem ahirette aziz ve bahtiyar eylesin... *Bi-hürmeti esmâihi'l-hüsnâ ve bi-hürmeti habîbihî muhammedini'l-mustafâ...*

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..*

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

28. 04. 2000 - AVUSTRALYA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

